

· FØROYA · SOCIAL·DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

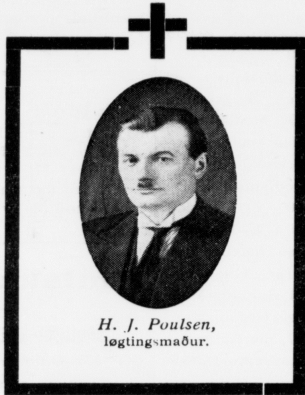
Nr. 5.

Lýsingarprísir fyri litreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 30. januar 1937.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brævaavstræðum og skrivstovuni. Telf. 143.

11. árg.

H. J. Poulsen,
løgtingsmaður.

LØGTINGSMAÐUR HANS JACOB POULSEN Á EIDI DEYÐUR

Sunnukvøldið seinasta doyði Hans Jacob Poulsen, løgtingsmaður, á hospitalinum í Havn afaná langa og tunga sjúkalegu.

Við seinasta løgtingsval varð hann sum fyrsti javnaðarmaður fyri Eysturoyar valdømi valdur inn á ting.

H. J. Poulsen var føddur 20. august 1893. Hann var dugnaligur og fín fiskimaður og stóð mitt í starvi sínum, tá hann fekk sjúkuna, ið bar honum deyðan. Hann bleiv sjúkur seinasta summar umborð á skipi við Grønland og varð lagdur á sjúkrahús har. Heimferðin var drúgv og tók hon eisini uppá heilsu hansara. — Heimkominn legðist hann á sjúkrahúsið í Klakksvík, har hann gjørdist so mikið frægari, at hann umsiður slapp heim aftur til síns sjálvs.

Tá tingið var samankomið í vetur, royndi hann, so heilsuveikur hann var, kortini at koma til Havnar at luttaka í tingstarvinum. Men bert fáar dagar eydnaðist honum at stovast á tingi, so legðist hann aftur. Hann varð fluttur á sjúkrahúsið í Havn, har hann hevur ligið ógviliga ringur líka til nú, hann doyði.

Ein av okkara góðu Føroyingum er soleiðis farin. Hans Jacob Poulsen var ikki orðamikil maður, men so mikið djúpari í hugsan og lívsáskanning.

Sum so mangur strevandi maður royndi hann, at ikki lá smámannna bjargingar- og frígjeringar-leiðin aðrastaðni enn har, ið arbeiðara-, slítmannafjöldin sjálv trúðaði sær hana.

Hann gjørdist tí heilur og hollur socialistur: Arbeiðaraflokksins frígjering skal vera hansara egna verk! Ásannaði hann sum einastu reglu at stovast her á foldum eftir fyri betri korum.

Og hann lat ikki hesa sína ástannan bíða eftir sær. Hann legði persónliga uppá. Av heilum huga tók hann lut í hesum frígjeringararbeiði. Tann, sum kendi hann, undraðist á, so væl hesin stilli, hólgi og lítilátaði maður royndist í hesum starvi.

Allir tingmenn vóru greiðir yvir, at Hans Jacob Poulsen á Eidi var ein av teim vónrúku nýggju monnunum í politikki, maður, ið var ferir til bæði skrivliga og munnliga at stríðast fyri sínar arbeiðs- og starvsfelagar.

Tað kom tí øllum dátt við og kendist tungligt, at sóttin legði sína tungu hond á herðar hansara, steðgaði honum í hansara stríði fyri felagar sínar og land sítt.

Vit takka honum fyri ta stórkutu stund, hann saman við okkum legði í broddin. Hann var heilur og hollur við, ein ein álitisrøðari á arbeiðsmanna skútuni, sum vit, ið eftiri eru, megu heiðra hansara minni við við at rógva víðari við tí trúskapi og huga, ið eyðkendi hann millum menn.

Friður lýsi yvir minni tñum, góði og trúgv felagi. Tú steig tíni spor so, at fleiri og fleiri av tñum arbeiðsfeløgum vilja kenna tað sum einastu leið at fylgja í tñum sporum.

P. M. Dam.

Eru allar nýbyggingar steðgaðar - og hví?

Eru stundirnar komnar at ganga í felagsskap við teir dansku fiskimenninar?

Á Føroya lögtingi í ár varð viðtikið eitt uppskot, ein planur fyri endurnýggjan av okkara skipafloata.

Málið var einmælt viðtikið — og at so bleiv, var eyðvitað, tí uppskotið var skilagott og skar djúpt í síni broytan av tí ólági ella kreppu, ið okkara fiskiflota-viðurskipti nú liggja í: Ov ring og ov fá skip, ovdýra trygging og nýta ein av øðrum tjóðum burturlagan veiðihátt o. s. fr.

Men hvat duga uppskot, hvat duga pláner, tá ið tað, sum tað frættest frá, tykist at verða soleiðis, at lánini til nýbyggingar eru steðgað.

Tann eini umsøkjariin fyri og annar eftir fær avslaga uppá lánumsókn sína. Har tyktust so allir pláner og all uppskot at liggja — og Føroyingum sýnist soleiðis at verða meir og meir reitt upp fyri teirri ramu undirgongu.

Alt í okkum mótmælir her. Tí vit vilja ikki tigandi sleppast fyri lát og kaldan vind. Vit vilja líva. Vit vilja líva av okkara handaverki — og okkara høvuðshandaverk er sjóvinnan, fiskiskapur.

Vit spyrja tí: hví skulu vit ikki fáa lán til nýggj for ella keyp av góðum, brúktum fari.

Tað er ikki illvilji, verður svarað. Vit vildu fegnir kunna lænt til hesi skip — pening hava vit eisini nóg nógvan — men vit kunna ikki: Tí tað nyttar einki at byggja skip til at veida fisk, og so ikki sleppa av við fiskin. Ferskfiskakvotu fáa tit ikki meiri av. England er ikki at vika, og hin danski fiskimaðurin vil einki lata frá sær. Føroyskir fiskimenn og danskir fiskimenn hava haft hvor sín fiskiskap, hvor sín marknað — og varð teim tí bytt hvarja sína kvotu. So vildu báðir partar. Føroyingar vildu hava klippfiskakvotainu og einki lata av henni, og tað legði hin danski fiskimaðurin heldur einki í, tí honum tørvaði ikki klippfiskakvotu. Hin danski fiskimaðurin vildi aftur á mólið einki lata av ferskfiskakvotaini, hvat íð Føroyingar tá einki lögdu í, tí tá hugsaðu teir ikki um ferskfisk — tað vóru bara nakrir fsvirkisbátar, sum sakforararnir kreditoranna vegna týndu, sum royndu hesa leið.

Og nú er ilt at broyta.

Men nú vilja Føroyingar broyta. Og nú iðra menn seg yvir, at teir grýttu teir sokallaðu fsvirkisbátarnar og ferskfiskafyrirøku so undir, at hon kóðnaði, áðrenn hon byrjaði fyrri álvara.

Og saltfiskiskapurin — her eru nýbyggingar til snorisfiskiskap vónleysar, hin rami undirgangur.

Trolarar, línubátar — jú, tá ið við hava vant fólkið til hesa drift. Men tað gongur smátt og leiingi — og ímeðan svolta vit.

Hvat nú?

Særstøðan ella særstøðurnar viðvíkjandi teim dansku og føroysku fiskimanna rættindunum tykjust at oyða okkum, lesa framtíðarfiskiskapin fyri okkum. Eru stundirnar komnar, at hin danski og hin føroyski fiskimaðurin ganga í eitt felag við somu lívi- og veiðirættindum fyri sínar limir?

Og kann hetta lata seg gera? Hvat er vinningurin við einum tilfiskum felagsskapi í longdini?

Her er ein spurningur at hugsa um hjá føroyskum fiskimanninum?

Hetta er kanska hin einasti útvegur fyri at kunna vinna yvir teim meinboðum, ið forða tí føroyska fiskimanninum at leggja nýggjar leiðir.

Ella hvat er at gera?

„Livet kræver.“

Í »Dimmalætting« 13. jan. í ár stendur grein — Livet kræver — sum kundi verið lísín til stuttleika, var ikki hesin spurningur, greinin melur um, vorðin tilfíkt stríðsevni í Føroyum, og vóru ikki viss yrkisfólk, sum fjöldin tykist at hava fingið so ringt eyga á, aftur her havd undir tunguni.

Henda brigdan, henda klagan og gremjan um, at danskt mál verður forfjónað í skúlum okkara av sjálvstýrissinnaðum lærarum, og at viss fólk eru tí sinns at renna danskt mál beinavegin til dyrs, eru ikki ókunnug í blaðnum »Dimmalætting«!

Her skrivar hesin, ið sjálvsagt meir seg at vera »positivur« mótselt hini »negativur«, at Dansk har været i rivende Tilbagegang i vore Skoler.

KØDCENTRALEN
TEL. 173. KONGEBROEN TEL. 173.
Alltid 1. Kl. ungt Okseokst,
Pølse og Konserver.
En Gros & En Detail.
Bygdeordrer ekspederes omg.

Stuttligt og áhugavert hevði verið at farið og haft eina roynd í danskum fyri monnum á miðjuni aldri, teir ið gingu í skúla, tá ið danskt átti einaveldi, og føroyskt fekk ein ella ongan tíma um vikuna! Nei, sannleikin er tann, tygum, ið skriva nevndu orð, og sum fáa heiðursess í »Dimmalætting«, at føroysk børn eru einki afturfarin í danskum máli.

Men Føroyingar, ið ikki fara niður til Danmarkar at læra, kunnu sjálvsagt ikki duga ella læra so væl danskt mál sum Danskarar, tað mugu øll skilja, ið vilja og hava vit til at skilja við.

Sjálvandi má munur — serliga á talumálinum vera á børnum á bygd og børnum úr keypstaðnum, har danskir menn eru búsettir og koma og fara í heilum. Allir lærarar, um teir so eru sjálvstýris-, socialist- ella sambandsinnarar, kenna ta pinslu og tað villoysi at fara og byrja danskt við t. d. 7 ára gomlum føroyskum børnum.

Tað er ein roynd, ið til fullnar sýnir, at tað er einki av »det rige, ubegriplige Live« — — — mænad verður um í greinini, barnið her finnur.

»Rige, ubegriplige Live« vera at finna fyri føroysk børn í t. d. »Bumse i Skole, Dukke Lise og Bumse« o. s. fr.

Skuldi ein tosa um barnsius lív, tað lív føroysk børn kenna og koma frá, so kann ein fara til H. A. Djurhuus: Barnabókin, har lestur er, ið barnið fær og hugtekst av, tí har kennir tað seg og sín heim aftur.

Danskt mál noktar vist fáur og eingin skal verða lært best móguligt; men tað er sentimentalt tvælt, tá ið ein tilfuga og seint hoyrir um hesar hjartastreingirnar, ið rørst og darrað hava nú í öldir av hesum máli.

Danskt mál liggur ikki Føroyingum nærri enn hini norrønu málini.

Sjálvandi fjeppast Føroyingar nógv uppi í hesum máli, sum teir og fyri alt tað øll fólk fjeppast uppi í øllum tí, ið fremmant skal vera.

Málið er okkum kunnugt, tí vit læra tað, og tí danskur lestur kemur til Føroyar. Men hjá fólki við vána læruvnum fellur tað ógvuliga strævið at